

Metsänomistajien näkemys luonnontuotteisiin perustuvista liiketoimintamahdollisuuksista

Veera Tahvanainen ja Mikko Kurttila
Luonnontuotealan tutkimusseminaari, Ruka, Kuusamo
11.11.2015

This project has received funding from the European Union's Seventh Programme for research, technological development and demonstration under grant agreement No 311819

Taustaa

Luonnontuotteisiin perustuva liiketoiminta:

- Raaka-aineen hankinta
- Käyttö osana palvelutuotantoa (esim. opastetut keräysretket)

Metsänomistajien mielipiteen selvittäminen on tärkeää

- Yksityismetsien osuus suuri Suomessa -> käytetään luonnontuotteiden keräilyyn ja luontomatkailuun
- Kaupallisen marjanpoiminnan aiheuttamien ristiriitatilanteiden välttäminen

Tutkimuksen tavoite

Selvittää metsänomistajien

- näkemys yksityismetsissä tapahtuvan liiketoiminnan ehdoista
- mielipide marja- ja sienikartoista
- halukkuus osallistua palvelutuotantoon
- mielipiteitä luonnontuotealan tulevaisuudesta

Metsänomistajakyselyn toteutus

Otos:

- 2000 metsänomistajaa Pohjois-Karjalan ja Kainuun alueelta
- Puolet kyselylomakkeista oli sienestys- ja puolet marjastuspainotteisia
- Metsätilan koko oli yli 3 ha: valinta metsätilan koon mukaan ($y = x/1000$, jossa x =tilojen määrä).

Kysely:

- Postikyselynä neliosaisella kyselylomakkeella
- Tammikuun alussa (2015) ja muistutus helmikuussa
- Katohaastattelut puhelinhaastatteluna toukokuussa (60 haastateltavaa)
- Vastausprosentti: 48 % (N=954), 50/50 kainuulaisia ja pohjoiskarjalaisia, 51 % marjastus- ja 49 % sienestyskyselyä

Metodit:

- Jakaumia, keskilukuja ja ristiintaulukointia (merkitsevyystesti χ^2 -testin avulla)

Metsänomistajien profiili ja marjastusaktiivisuus

Sukupuoli	%
Nainen	30
Mies	70
Ikäluokka	%
40 v tai alle	5
41–60 v	33
61 tai yli	62
Ammatti	%
Työssäkäyvä	32
Yrittäjä	10
Työtön	5
Eläkeläinen	52
Muu	1

Kotitaloudessa poimitaan	Kotitalous	Myynti
Marjoja	92 %	10 %
Sieniä	70 %	4 %
Marjoja tai sieniä	93 %	12 %

Metsätilaan liittyvät tiedot

Metsätilojen sijainti, koko ja omistusaika	Keskiarvo
Metsätilojen pinta-ala Suomessa	64 ha
Matka taajamaan	20 km
Metsätilan omistusaika	20 v
Metsätilan omistus	%
Yksin/puolison kanssa	70
Yhtymän muodossa	17
Asunto tilalla	%
Vakituinen asuinpaikka	29
Kesämökki	48

- 28 % kokee kilpailevansa marjasadoista ja 18 % sienisadoista metsätilallaan
- 18 % on kohdannut jokamiehen oikeuksien käyttöön liittyviä ongelmia omalla metsätilallaan

Jokamiehenoikeudet ja marjastus ja sienestys

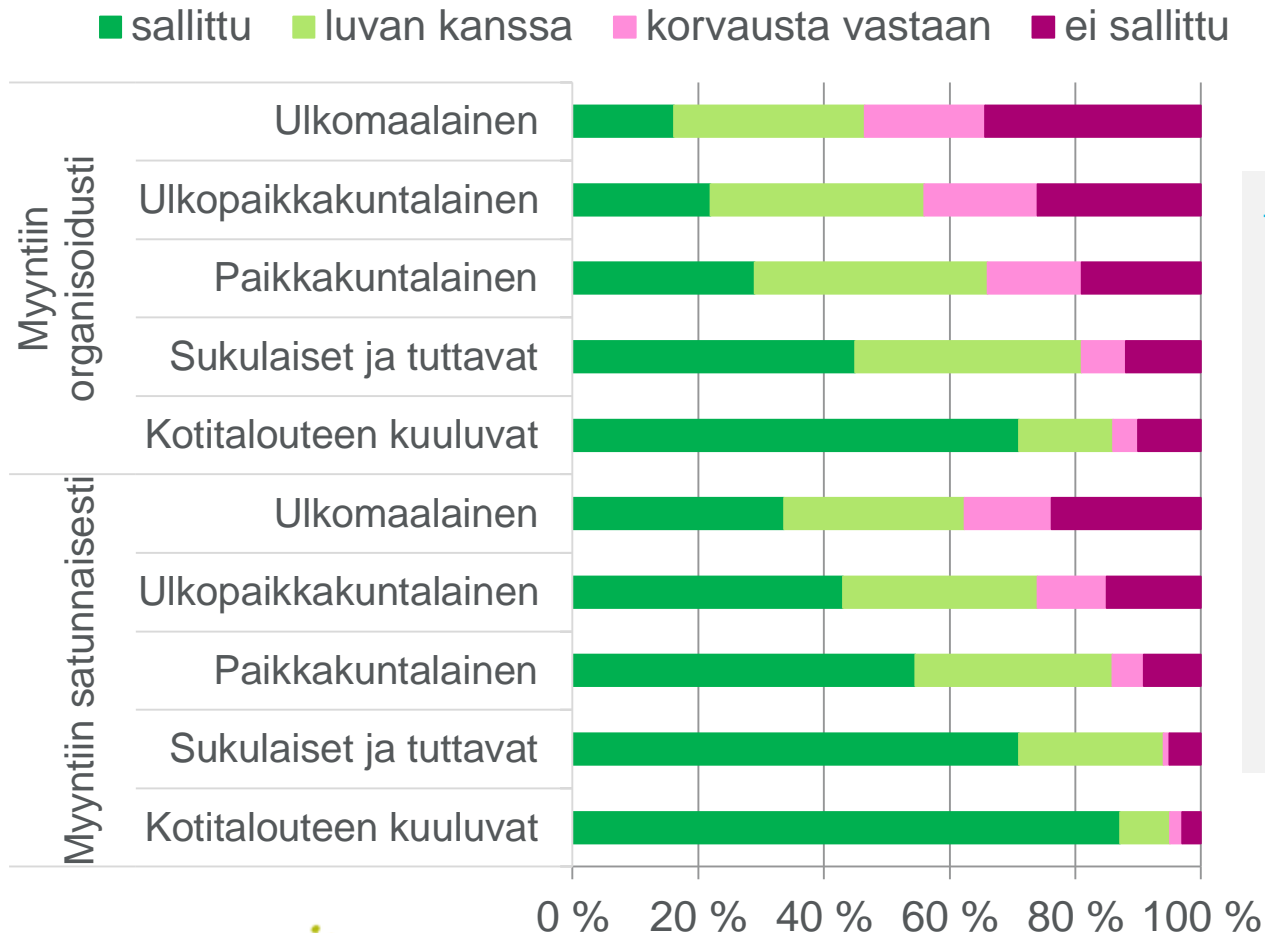
- Jokamiehenoikeuksia nykymuodossaan pidettiin pääsoin toimivina (64 %) marjastuksen ja sienestyksen osalta.

Vastaajat haluaisivat itse voida rajata maitaan...	%
omaan kotitarvekäyttöön	48
omaa kaupallista poimintaa varten	22
muiden poimijoiden käyttöön	8
En haluaisi rajoittaa maideni käyttöä	42

Jokamiehenoikeudet ja marjastus ja sienestys

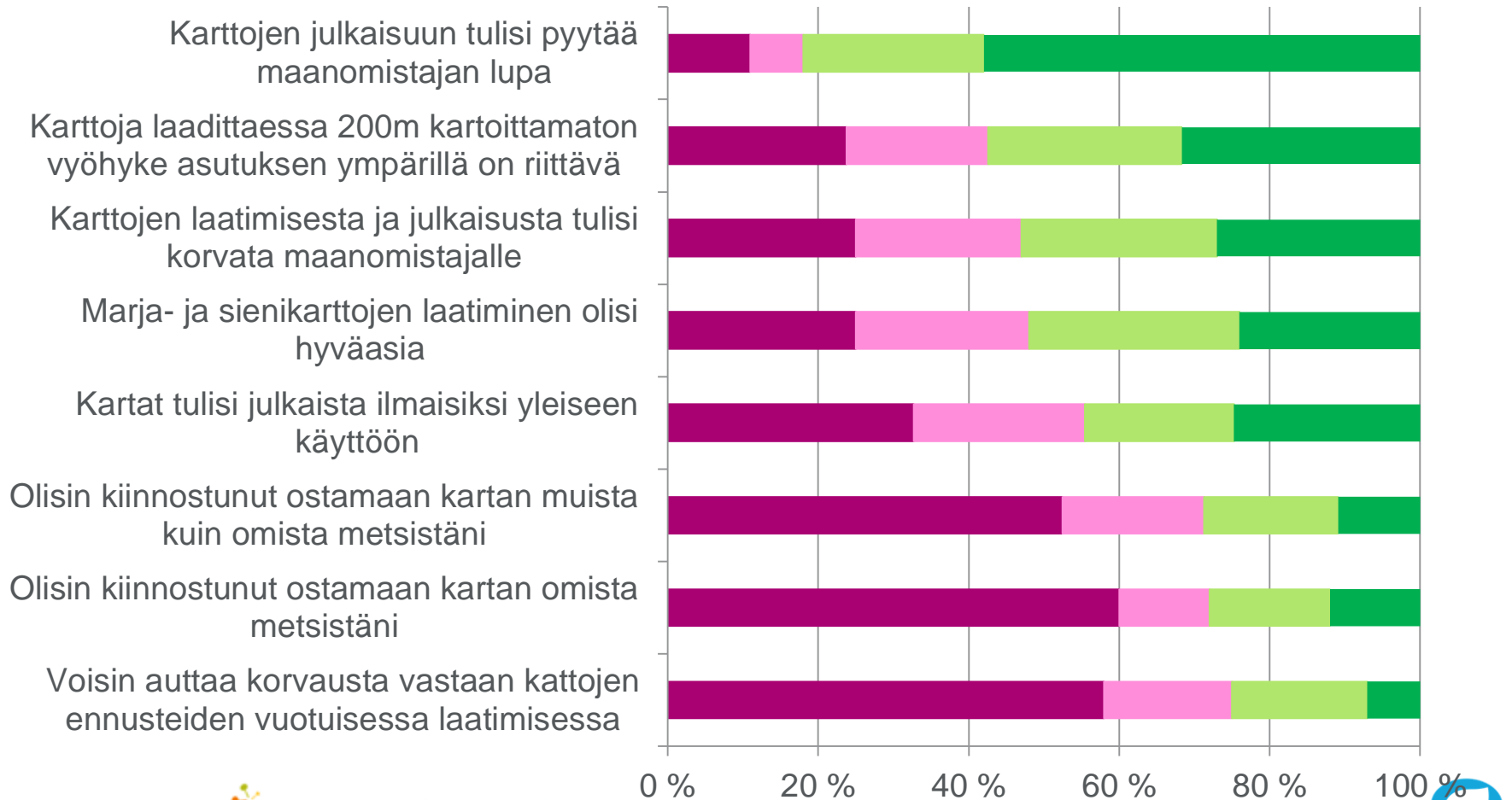
Metsänomistajien näkemys kaupallisen marjan- ja sienenpoiminnan ehdoista

→ Jos poimija on ulkomaalainen ja poiminta organisoitua, olivat metsänomistajien sallimat kaupallisen poiminnan ehdot tiukemmat.

Metsänomistajien mielipide marja- ja sienikartoista

■ Täysin eri mieltä ■ Hieman eri mieltä ■ Jokseenkin samaa mieltä ■ Täysin samaa mieltä

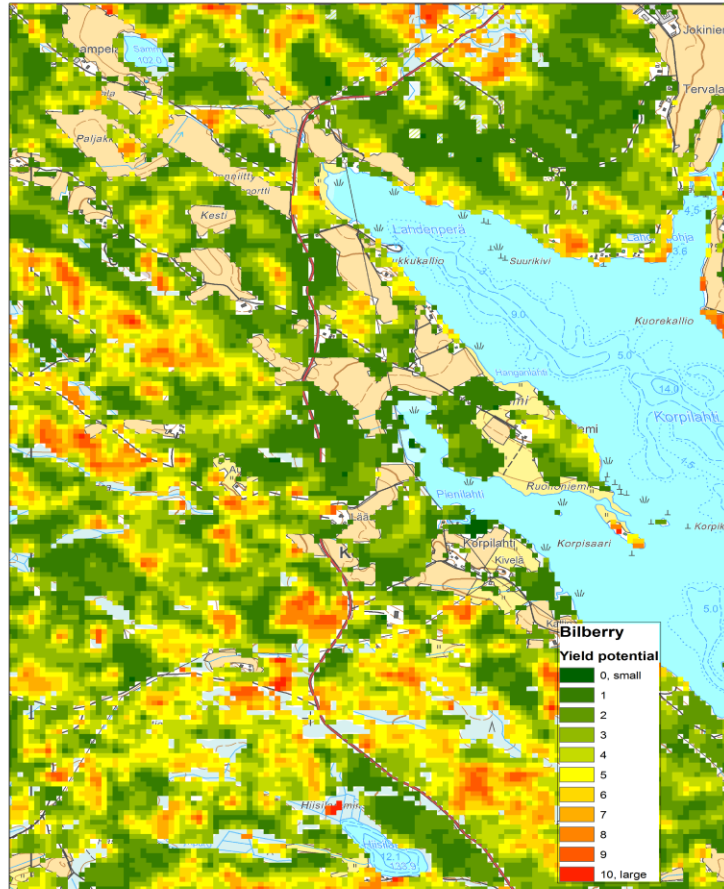

This project has received funding from the European Union's Seventh Programme for research, technological development and demonstration under grant agreement No 311919

Metsänomistajien mielipide marja- ja sienikartoista

Hyödyt

- Satojen hyödyntäminen paranee (13 %)
- Poimintapaikkojen etsintä helpottuu (10 %)
- Poiminnan ohjaaminen vähemmän aroille ja asutuille paikoille (4%)

Picture: Ron Store

Haitat

- Kilpailu poimintapaikoilla kovenee (21 %)
- Konfliktit poimijaryhmien välillä (10 %)
- Metsänomistajan oman metsänkäytön mahdollisuudet heikkenevät (9 %)

Metsänomistajien näkemys luonnontuotealasta Suomessa

Suomen vahvuudet marjastus-, sienestys ja luontomatkailussa:

- Ympäristön puhtaus (39%)
- Riittävä tila (12%)
- Luonnontuotteiden laatu (10%)
- Luonnontuotteiden saatavuus (7%)

Suomen haasteet marjastus-, sienestys- ja luontomatkailussa:

- Alan toimijat (9%)
- Markkinoihin liittyvät haasteet (8%)
- Ympäristö/infrastruktuuri (7%)
- Lait ja käytännöt (7%)

Potentiaaliset asiakkaat marjastus-, sienestys- ja luontomatkailussa:

- Eurooppalaiset (16%)
- Aasialaiset (13%)
- Muut ulkomaat (9%)
- Kaupunkilaiset (5%)

Metsänomistajien näkemys luonnontuotealasta Suomessa

Palvelutuotanto, joiden tuotannosta metsänomistajat olivat kiinnostuneimpia

Majoitus-, kuljetus- ja ravitsemuspalvelut	(11%)
Marja- ja sienipaikan muut taukopaikkapalvelut	(7%)
Opastetut marja- ja sieniretket	(7%)
Ajantasaisen marja- ja sienipaikkatiedon tiedustelu	(6%)

Yritystoimintamalleista palvelutuotannossa eniten oltiin kiinnostuneita:

Alueellisesta maanomistajien yhteistyöverkostosta	(8%)
Osakkuudesta palveluja tuottavassa yrityksessä	(5 %)

Johtopäätökset

Mielipide luonnontuotealan tulevaisuudesta

- Alan tulevaisuutta pidetään melko valoisana: potentiaalia kotimaisilla ja ulkomaisilla markkinoilla
- Uhkakuvana intensiivisen poiminnan lisääntyminen yksityismailla (vrt. kaupallisen marjanpoiminnan aiheuttamat konfliktit)

Näkemyks yksityismetsissä tapahtuvan liiketoiminnan ehdoista

- Ehtona vähintäänkin luvan pyytäminen kaupalliseen poimintaan
- Luvan kysyminen ehtona myös marja- ja sienikarttojen julkaisuun yksityismetsissä

Johtopäätökset

Metsänomistajan osallistuminen palvelutuotantoon

- Vain harvat halukkaita ansaitsemaan maidensa tarjoamisella poimintaa varten
- Erilaisesta palvelutuotannosta oltiin jossain määrin kiinnostuneita
→ esim. majoituspalvelua tarjoamalla – yhteistyötä jonkun ohjelmapalveluita tuottavan yrityksen kanssa
- Metsänomistajien ja yritysten tarpeet yhdistäville luonnontuotteisiin perustuville liiketoiminnan toimintamalleille on jonkin verran kysyntää.
→ esim. yritysten ja metsänomistajien väliset sopimukset ja verkostot.

This project has received funding from the European Union's Seventh Programme for research, technological development and demonstration under grant agreement No 311919